

Sotsiaalministeeriumi 2006.
aasta raamatupidamise
aastaruande audit riigi
koondaruandele hinnangu
andmiseks

Sisukord

Riigikontrolli hinnang, märkused ja tähelepanekud kontrollitud tehinguklasside raamatupidamise aastaaruandes kajastamise õigsuse, tehingute seaduslikkuse ja sisekontrolli toimimise kohta	3
Hinnang kontrollitud tehinguklasside raamatupidamise aastaaruandes kajastamise õigsusele	3
Hinnang majandustehingute vastavusele riigieelarve seadustele	9
Eelmise aasta auditi soovituste rakendamine	19
Riigikontrolli soovitused ja sotsiaalministri vastus	20
Ülevaade Sotsiaalministeeriumist	25
Auditi iseloomustus	25
Riigikontrolli varasemad auditid Sotsiaalministeeriumis	29

Riigikontrolli hinnang, märkused ja tähelepanekud kontrollitud tehinguklasside raamatupidamise aastaaruandes kajastamise õigsuse, tehingute seaduslikkuse ja sisekontrolli toimimise kohta

Hinnang kontrollitud tehinguklasside raamatupidamise aastaaruandes kajastamise õigsusele

Kontrollitud tehinguklasside raamatupidamise aastaaruandes kajastamisel esineb vigu

1. Riigikontrolli hinnangul on kontrollitud tehinguklasside saldod Sotsiaalministeeriumi raamatupidamise aastaaruandes 31.12.2006. a seisuga olulises osas õigesti kajastatud, kui mitte arvestada punktides 3–14 toodud märkuseid põhivara arvestuse ja inventeerimise korralduse kohta.

2. Sotsiaalministeeriumi aastaaruande näitajate õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll ainult riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste tehinguklasside (vt tabel lk 26–27) vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri asjakohastele määrustele ning raamatupidamise heale tavale.

Märkused kontrollitud tehinguklasside raamatupidamises kajastamise kohta

Põhivara ei ole kajastatud õiglases väärtuses

3. Ümber hindamata on Sotsiaalkindlustusameti bilansis olev hoone Tallinna kesklinnas Lembitu tn 12, mille bilansiline jääkväärtus 31.12.2006. a seisuga on 5,5 mln krooni. Riigikontroll tegi selle märkuse ka Sotsiaalministeeriumi 2005. a raamatupidamise aastaaruannet auditeerides. Sotsiaalminister oma vastuses nõustus, et nimetatud hoone õiglane väärtus on suurem tema bilansilisest väärtusest. Samas ei ole aga hoone väärtust 2006. a ümber hinnatud.

4. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** korraldada Sotsiaalkindlustusameti administratiivhoone ümberhindamine tema õiglase väärtusse.

Sotsiaalministri vastus: Punktid 3–4 – Nõustume Teiega, et Sotsiaalkindlustusameti hoone väärtus ei vasta tema õiglasele väärtusele. Ümberhindluse viib Sotsiaalkindlustusamet läbi 2007. aastal. 2006. aastal jäi see tegemata peamiselt kahel põhjusel. Esiteks tekkis õiguslik alus põhivara ümberhindluseks alles 2006. a detsembris jõustunud riigi raamatupidamise üldeeskirja muudatusega. Ka oli 2006. aastal tegemist vallasvaraga, kuna maa ei olnud riigi omandis. Sotsiaalministeerium taotles Tallinna Linnavalitsuselt 13.04.2005. a Lembitu 12 maa riigi omandisse jätmist, mille Tallinna Linnavalitsus kinnitas 12.04.2006. a korraldusega nr 674-k. Pärast seda tellis Sotsiaalkindlustusamet maa mõõtmise ja katastrisse kandmise, mis sai teoks 20.12.2006. a.

Puudused põhivarade mahakandmisel, inventuuride korraldamisel ja inventuuritulemuste kajastamisel raamatupidamises

5. Riigikontroll leiab enda ja siseaudiitorite tähelepanekutele tuginedes, et Sotsiaalministeerium ja tema valitsemisala asutused ei ole teinud kõike selleks, et põhivarade koosseis oleks bilansipäeva seisuga õige. Põhivarade hulgast ei ole õigel ajal välja kantud kasutuskõlbmatuks tunnistatud põhivaraobjekte. Näiteks:

Märkus – tähelepanek, mis võib mõjutada finantsaruannete õigsust ja anda seeläbi finantsaruannete lugejatele moonutatud infot.

- Tervise Arengu Instituut esitas 2006. a veebruaris Sotsiaalministeeriumile taotluse põhivarade mahakandmiseks soetusmaksumusega 1 259 127 krooni. Sotsiaalministri kehtestatud korra järgi peab ministeeriumi asjakohane komisjon tegema oma otsuse hiljemalt ühe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Ministeeriumi finantsjuhi selgituse kohaselt olevat ministeeriumi komisjon nõudnud instituudilt taotluse juurde ka eksperdi hinnanguid, mida aga pole instituut esitanud ja seetõttu ei ole komisjon otsust veel teinud. Sel põhjusel sisalduvad Tervise Arengu Instituudi raamatupidamises 31.12.2006. a seisuga instituudi poolt kasutuskõlbmatuks tunnistatud põhivaraobjektid.
- Tervise Arengu Instituudis 01.11.2006. a seisuga korraldatud inventuuri tulemusena tegi inventeerimiskomisjon ettepaneku maha kanda kasutuskõlbmatuks muutunud põhivaraobjektid soetusmaksumusega 810 283 krooni. Sotsiaalministri kehtestatud korra kohaselt tuleb asja kõlbmatuks tunnistamiseks ja mahakandmiseks koostada ühe kuu jooksul taotlus ja esitada see ministeeriumile otsuse tegemiseks. Auditeerimise ajal instituut aga sellist taotlust veel esitanud ei olnud.
- Tervisekaitseinspeksioonis tunnistas inventeerimiskomisjon 01.11.2006. a seisuga tehtud inventuuri käigus kasutuskõlbmatuks põhivaraobjektid soetusmaksumusega 5 257 298 krooni. Auditi käigus selgus, et tegelikult kanti põhivaraobjektid 31.12.2006. a seisuga põhivarade hulgast välja soetusmaksumusega 1 190 354 krooni. Riigikontrolli hinnangul ei suutnud inspeksioon õigel ajal esitada ministeeriumile taotlust kõigi kasutuskõlbmatuks tunnistatud põhivaraobjektide mahakandmiseks ja seeläbi tagada enda raamatupidamises tegelikult kasutuses olevate põhivaraobjektide õige arvestus.

6. Riigikontrolli hinnangul ei taga asutuste sisekontrollisüsteem varade õiget arvestust. Põhivaradena hoitakse arvel varasid, mis on kasutuskõlbmatud. Põhivarade seisukorrast eksitava info omamise tõttu ei ole võimalik planeerida õigeaegselt uute varade soetamise vajadust ega hinnata, kas soetatavad varad on ikka asutusele vajalikud.

7. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** Nõuda valitsemisala asutustelt pärast põhivaraobjektide kasutuskõlbmatuks tunnistamist asjakohaste ja korrektselt vormistatud taotluste tähtaegset esitamist ministeeriumile.

Sotsiaalministri vastus: Punkt 5 – Põhivara mahakandmise ettepaneku on Tervise Arengu Instituut lubanud esitada esimesel võimalusel. Probleeme on tekkinud remondi otstarbekuse hindamiseks ekspert-hinnangute saamisega spetsiifilisele teadusaparatuurile. Tervisekaitseinspeksioonis on seisuga 26.06.2007 kõik 2006. a aastainventuuri käigus kasutuskõlbmatuks tunnistatud põhivaraobjektid soetusmaksumusega 5 257 298 krooni maha kantud. Viivitus objektide mahakandmisel oli tingitud sellest, et Tervisekaitseinspeksioon ei saanud kõikide mahakandmisele kuulunud põhivaraobjektide kohta 2006. a jooksul defektakte (tegemist labori- ja infotehnoloogiliste seadmetega).

Punktid 6–7 – Oleme planeerinud uuendada varadega seotud kordasid. Pidasime otstarbekaks teha seda peale uue „Riigivaraseaduse” kinnitamist. Esialgse info põhjal oleks uus seadus pidanud valmima juba eelmisel aastal, kuid kahjuks ei ole Rahandusministeerium seda Vabariigi Valitsusele veel esitanud. Hetkel oleme alustanud allasutustega kahepoolseid kohtumisi raamatupidamise tsentraliseerimise ja ühise tarkvara kasutusele võtu osas. Võtame varadega seotud teemad nende kohtumiste käigus eraldi käsitluse alla ja püüame koostöös jõuda parima viisini, kuidas tagada varade andmete võimalikult operatiivne muutmine. Samas peame tunnistama, et hetkel kehtiv mahakandmise kord eeldab küllaltki aja- ja töömahukat bürokraatiat. Loodame, et vastavad põhimõtted uues riigivara seaduses muutuvad mõistlikumaks.

8. Auditeerimisel tuvastati puudusi põhivara inventuuride korraldamisel ja inventuuri tulemuste kajastamisel raamatupidamises. Sellest annavad tunnistust järgmised näited:

- Tervisekaitseinspeksioonis ei ole mõnel juhul inventuur nõuete kohaselt korraldatud. Näiteks tegi inspeksiooni Tartu laboratooriumi inventeerimiskomisjon põhivarade lugemislehtedel märkuse, et gaaskromatograaf soetusmaksumusega 96 020 krooni kuulub mahakandmisele. Samas on see seade antud kasutada Tartu Ülikooli Katsekojale kuni 31.12.2008. aastani.
- Tervise Arengu Instituudi raamatupidamises on arvel arenduskeskuses asuvate põhivaradena põhivaraobjektid soetusmaksumusega 1 16 586 krooni, mida ei olevat arenduskeskuse strateegia ja planeerimise osakonna juhataja selgituse kohaselt kunagi saadud. Inventuurinimestik näitab aga neid kui olemasolevat põhivara. Samas on inventeerimiskomisjon teinud ettepaneku nende varade mahakandmiseks märkega „ei ole arenduskeskusele üle antud”. Seega on Riigikontrolli hinnangul tegemist puudujäägiga, mida ei ole inventuuriandmete ja raamatupidamise andmete võrdlemisel välja toodud ning raamatupidamises kajastatud.
- Tervise Arengu Instituudis ei ole sõlmitud töötajatega materiaalse vastutuse lepinguid, samas on aga inventuuride korraldamise käskkirjas määratud isikud, kes peavad andma lugemiskomisjonile selgitusi vara kohta kui varalised vastutavad isikud. Riigikontrolli arvates ei pruugi instituudis olla seetõttu tagatud varade allesolek ja säilimine.
- Sotsiaalministeeriumi siseaudiitorid tuvastasid, et ministeeriumi põhivara inventuurid ei ole tehtud tähtaegselt ja inventuuri tulemused ei ole kajastatud raamatupidamises 31.12.2006. a seisuga. Inventuuri tulemusena tehti kindlaks, et mahakandmisele kuulub põhivara soetusmaksumusega 1,2 mln krooni (jäakväärtus 19 910 krooni). Sellisele järeldusele jõudsid ka Riigikontrolli audiitorid, kontrollides siseaudiitorite tehtud tööd.

9. Riigikontrolli hinnangul ei toimi ministeeriumi ega ka tema valitsemisala asutuste sisekontrollisüsteem selliselt, et oleks tagatud varade õige arvestus ja säilivus. Põhivaradena hoitakse arvel varasid, mis on kasutuskõlbmatud. Inventuuri tulemuste võrdlemist raamatupidamise

andmetega ei dokumenteerita. Nimetatud puuduste tõttu ei ole aastaaruandes esitatud informatsioon usaldusväärne ega anna õiget ülevaadet põhivaradest, rikkudes sellega raamatupidamise seaduse nõudeid.

10. Riigikontroll tuvastas Tervise Arengu Instituudis mitmeid puudusi varude inventuuride korraldamisel.

- Varusid on inventeeritud erinevate kuupäevade seisuga, näiteks 18.12.2006 ja 20.12.2006, vaatamata sellele, et direktori käskkirjas oli ette nähtud inventeerida varud 01.12.2006. a seisuga. Raamatupidamises aga ei ole võimalik välja võtta eraldi erinevaid varusid erinevatel kuupäevadel. Seetõttu puudub võimalus võrrelda inventuuri andmeid raamatupidamise andmetega, et veenduda, kas kõik varud on olemas.
- Ravimite inventuuri komisjoni määratud Sotsiaalministeeriumi töötaja ei osalenud inventuuris. Seetõttu on inventuuriaktid allkirjastanud ainult kaks komisjoni liiget, kuigi komisjon oli kolmeliikmeline.
- Direktori käskkirjaga nähti ette, et komisjoni esimees esitab inventeerimisaktid koos koondaktiga direktorile kinnitamiseks 15.01.2007. a, seda ei olnud nõutud tähtajaks aga tehtud. Inventuuriaktidel puudusid ka inventuuri tegemise kuupäevad ning materiaalselt vastutavate isikute allkirjad.

11. Riigikontrolli hinnangul ei ole varude inventeerimisel järgitud inventeerimise ja hindamise toiminguid ning seetõttu ei ole tagatud varude usaldusväärne arvestus ja nende olemasolu ning säilimine.

12. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:**

- Korraldada valitsemisala asutuste juhtidele ja teistele töötajatele koolitusi, kus pöörata tähelepanu vajadusele määrata riigivara säilimise tagamiseks vastutavad isikud ja inventeerida vara nõuetekohaselt.
- Nõuda Tervise Arengu Instituudi direktorilt puudujäägi põhjuste ja süüdlaste väljaselgitamist.

Sotsiaalministri vastus: Punkt 8 – Seisuga 26.06.2007 on Tervisekaitseinspeksiooni gaaskromatograaf maha kantud. Nimetatud seade ei sobinud inventeerimiskomisjoni otsuse alusel Tartu laboratooriumile põhitööks, sellepärast anti seade kasutada Tartu Ülikooli Katsekojale. Hiljem selgus, et seade ei sobi ka Tartu Ülikooli Katsekojale. Tervise Arengu Instituut on lubanud kõik vajalikud mahakandmised ära vormistada hiljemalt kolmanda kvartali lõpuks. Tervise Arengu Instituut on alustanud varalise vastutuse korra välja töötamist.

Nõustume Riigikontrolliga, et on vajalik üheselt määratleda vastutus varade kasutamisel. Samas näeme, et vastav valdkond ei ole hetkel piisava selgusega reguleeritud õigusaktidega. Materiaalse vastutuse rakendamise aluseks on siiani Eesti NSV töökoodeks. Avaliku teenistuse seaduses on vastavad põhimõtted sätestatud väga üldiselt, samuti rakendub enamusele meie valitsemisala asutuste töötajatest

töölepinguseadus, mis materiaalselt vastutust antud mõistes ei reguleeri. Ükski seadus otseselt materiaalse vastutuse lepingute sõlmimist ei nõua. Olemasolevate õigusaktide kohaselt saab materiaalselt vastutust rakendada ainult juhul, kui töötajale on tagatud kõik tingimused varade säilimiseks ja varade kadumisel või rikkumisel on tuvastatav süüline käitumine. Praktikast tähendab see tõsiseid probleeme süülike käitumise määramisel ja hüvitamisele kuuluva osa määramisel. Samuti ei saa üldkasutatavates ruumides öelda, et varade säilimine sõltub täielikult vastutavaks määratud töötajast, kuna pole võimalik piirata teiste isikute juurdepääsu antud varale. Näeme, et materiaalse vastutuse valdkond vajab hädasti täpsemat kaasajastatud regulatsiooni. Loodame, et saate omalt poolt kaasa aidata suurema selguse saavutamisele ja materiaalse vastutusega seotud teema täpsustamisel õigusaktides.

Puudused ministeeriumi varade inventuuride läbiviimisel olid seotud asjaoluga, et inventuuride perioodil toimus varade andmete kandmine senini kasutusel olnud raamatupidamise programmist uude. Vajalike mahakandmiste vormistamine oli tehniliselt raskendatud, kuna see oleks eeldanud juba ülekandmiseks ettevalmistatud andmete muutmist. Inventuuri tulemused kajastati raamatupidamise arvestuses käesoleva aasta alguses.

Punkt 10 – Oleme nõus, et üht liiki varusid tuleb inventeerida ühtse seisuga. Tulenevalt asjaolust, et ravimite varud asuvad erinevates linnades, ei ole võimalik inventuuri üheaegne füüsiline läbi viimine. Kindlasti oleks aga saanud inventuuri lugemislehtedele lisada vahepealsete liikumiste dokumendid ja viia sellega lugemise andmed võrreldavaks kehtestatud kuupäevaga. Selgitame vastavaid põhimõtteid inventuuride eest vastutajatele, et tagada edaspidi inventuuride nõuetekohane läbi viimine. Ministeeriumi esindaja ei osalenud inventuuris, kuna komisjoni nimetatud töötaja lahkus töölt. Samas on vastavalt kehtivale korrale lugemiskomisjonides nõutav vähemalt kahe liikme olemasolu, nii et selles osas oli kehtestatud nõue täidetud.

Punktid 11–12 – Tegeleme varade arvestuse korrastamisega järjepidevalt. Planeerime tulenevalt Teie ja Sotsiaalministeeriumi siseauditi osakonna poolt koostatud aruandest selgitada varade arvestuse ja inventeerimisega seotud kohustusi, vastutust ja kehtivaid õigusakte meie valitsemisala asutuste juhtidele. Eelnevalt oleme vastavaid teemasid käsitlenud pearaamatupidajatele korraldatud teabepäevadel. Kaalume võimalust siduda arvestuse ja inventuuride läbiviimise korrektsuse tagamine asutuste juhtide tulemuslepetega. Süvendame kontrolli inventuuride läbiviimise üle. Teostame järelkontrolli aruandes toodud puuduste likvideerimise üle.

Põhivara ei ole õigesti klassifitseeritud

13. Hea raamatupidamise tava järgi tuleb juhul, kui on alustatud põhivara võõrandamiseks aktiivset müügitegevust, klassifitseerida põhivaraobjekt ümber müügiotel põhivaraks ja kajastada tema jääkmaksumus bilansis käibevarana ning lõpetada amortisatsiooni arvestamine. Nii ei toimitud aga Tervisekaitseinspeksioonis, kus 2006. a alustati aktiivset tegevust Kohtla-Järvel Kalevi tn 10 asuva hoone võõrandamiseks. Seetõttu ei anna 31.12.2006. a seisuga koostatud bilanss õiget ülevaadet Tervisekaitseinspeksiooni põhivarast, samuti ei saa bilansist informatsiooni võõrandada kavandatava 464 453 kroonise jääkväärtusega vara kohta.

Lisaks klassifitseerimisveale on jätkatud müügiotel põhivara amortiseerimist, mistõttu on tulemiaruanDES näidatud amortisatsioonikulu suuremana.

14. Tervisekaitseinspeksiooni raamatupidamises on kajastatud muude ettemakstud tulevaste perioodide kuludena ettemaks põhivarade eest 230 198 krooni. Tulenevalt sellest ei anna inspeksiooni saldoandmik õiget informatsiooni ei põhivarade ettemaksete ega ka ettemakstud tulevaste perioodide kulude kohta.

Tähelepanekud kontrollitud tehinguklasside raamatupidamises kajastamise kohta

Tähelepanek – auditileid, mis summa ebaolulisuse tõttu Riigikontrolli arvamust kontrollitud tehinguklasside õigsuse kohta ei mõjuta, küll aga viitab vajakajäämistele sisekontrollisüsteemis.

Osa riigilõivude nõudeid ei ole arvele võetud ja inventeeritud

15. Tervisekaitseinspeksiooni raamatupidamises on jäänud kajastamata 2005. a lõpu seisuga toidukäitlemiskohtadest saadaolevate riigilõivude nõuded ja sellega kaasnev tulu 1 346 600 krooni. Toidukäitlemiskohtadelt 2006. a eest saamata riigilõivu nõuded 911 324 krooni on täies mahus kantud kuludesse ebatõenäoliselt laekuvatena, ilma et neid oleks inventeeritud ja hinnatud lähtuvalt laekumise tõenäosusest. Seega ei ole järgitud Tervisekaitseinspeksioonis kehtestatud sisekontrollisüsteemi, kuna raamatupidamise sise-eeskirjaga kehtestatud vastavad toimingud on jäetud tegemata.

Sihtfinantseerimist ei kajastata õigesti

16. Tervise Arengu Instituudis on kajastamata sihtfinantseerimise kohustus 269 991 krooni ja sihtotstarbelise raha eest soetatud varalt arvestatud kulum 29 999 krooni on kajastamata tuluna sihtfinantseerimisest. Seetõttu on bilansis sihtfinantseerimise kohustus näidatud väiksemana ja tulemiaruanDES ei ole kajastatud tulu põhivara sihtfinantseerimisest.

17. Tervise Arengu Instituudis ei ole alati sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutud tulude ja kulude vastavuse printsiibist. Instituudis oli kokku valesti kajastatud 2 862 661 krooni. Auditeerimise ajal parandati 2 634 353 kroonine viga. Seetõttu on bilansis kajastatud kohustuse jääk 228 308 krooni suuremana ja tulemiaruanDES tulu sama summa võrra väiksemana.

Puudused puhkusetasu ja puhkusetasu kohustuse arvestamisel

18. Puhkusetasu ja puhkusetasu kohustuse arvestamisel ei rakendata alati õigeid arvestuspõhimõtteid. Näiteks:

- Tervisekaitseinspeksioon ei arvestanud puhkusekohustust mitte eelnenud kuue kalendrikuu jooksul töötaja teenitud palga kogusummast, vaid 2007. a kuupalgamäärast. Selle tulemusena on 2006. a bilansis näidatud puhkusetasude kohustus arvestuslikult 175 485 krooni tegelikust suuremana.
- Tervise Arengu Instituudis on töötajatele puhkuse päevatasu arvutamisel võetud arvesse ainult töölepingus määratud kuutasu. Samas on aga puhkusele eelnenud kuue kuu arvestuse perioodil makstud ühekordseid lisatasusid. Puhkusetasu arvutamise korra kohaselt tuleb puhkuse päevatasu arvestamisel arvesse võtta ka makstud ühekordsed lisatasud. Puhkusetasude arvestuse õigsuse

kontrollimisel tuvastas Riigikontroll, et töötajatele on puhkuse-
tasu makstud seetõttu vähem.

19. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile: nõuda Tervise Arengu
Instituudi direktorilt abinõude rakendamist finantsjuhtimise ja sise-
kontrollisüsteemi kiireks korrastamiseks.

Sotsiaalministri vastus: Punkt 13 – Aruandes nimetatud objekt
asukohaga Kohtla-Järve 10 on Tervisekaitseinspeksiooni bilansis arvel
olnud ühe objektina, kusjuures sisuliselt on tegemist kahe majaga (maju
ühendas galerii). 2006. aastal galerii lammutati ja hoone osad lahutati
omavahel. Alates 01.01.2007 on nimetatud majad eraldi objektidena arvel
Tervisekaitseinspeksiooni bilansis ja vastavalt sellele on ka objekt ümber
klassifitseeritud (põhivara objekt müügiks). Põhivara enam ei
amortiseerita. Objekti müük on vormistamisel.

Punkt 14 – Ebakorrektselt kajastatud ettemaksu arvel soetatud põhivara
on Tervisekaitseinspeksiooni bilansis arvel alates 2007. a I kvartalist.

Punkt 15 – Tervisekaitseinspeksiooni riigilõivude kohta toodud
märkusele on selgitused esitatud auditi käigus. Tervisekaitseinspeksioon
on 26.06.2007. a välja andnud peadirektori käskkirja, mille alusel viiakse
läbi toidukäitlemiskohtadest saadaolevad riigilõivunõuete inventeerimine.
Vastavalt selle inventuuri tulemustele antakse saadaolevad riigilõivud üle
Veterinaar- ja Toiduametile, kes alates 01.07.2007. a hakkab tegelema
toidukäitlemiskohtade järelevalvega. Tervisekaitseinspeksioon alates
01.07.2007. a enam riigilõivudega ei tegele.

Punktid 16–17 – Tervise Arengu Instituut arvestab tehtud märkustega
oma arvestuse korrastamisel.

Punkt 18 – Puhkusetasude arvestuse osas on vastavad märkused aluseks
võetud arvestuse korrastamisel.

Punkt 19 – Oleme nõus, et enim tahab sisekontrolli süsteem parandamist
Tervise Arengu Instituudis. Üheks põhjuseks on hetkel instituuti juhtiva
Toomas Veidebaumi suur koormus ja tegevuste killustumine kahe olulise
valdkonna vahel. Lisaks instituudi direktori rollile on ta põhikohaga
teadusdirektori ametikohal. Täna-seks päevaks on läbi viidud konkurs ja
sõlmitud tööleping uue asutuse juhiga, kes asub ametisse 2008. aasta
jaanuaris. Üheks uue juhi ülesandeks on toimiva sisekontrollisüsteemi
väljatöötamine ja rakendamine. Samuti on põhimõtteliselt otsustatud
ravimite arvestuse osaline välja viimine Tervisekaitseinspeksiooni, mis
võimaldab instituudil paremini keskenduda ennetusprogrammide
elluviimisele ja teadustegevusele.

Tehingute sooritamisel esineb seaduse rikkumisi

**20. Riigikontrolli hinnangul on valimisse langenud majandus-
tehingud sooritatud kooskõlas riigieelarve seadusega ning 2006. aasta
riigieelarve ja lisaelarve seadusega, kui mitte arvestada punktides
21–27 toodud tähelepanekuid. Lisaks sellele pole mitte alati
riigieelarve raha kasutatud säästlikult (vt p-d 29–30).**

**Hinnang majandustehingute
vastavusele riigieelarve
seadustele**

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse kohta

Riigieelarve seaduse rikkumised

21. Sotsiaalministeeriumi siseaudiitorite hinnangul on Tervise Arengu Instituudis tehtud põhjendamatu ettemakseid. Terviseuuringu 2006. a projekti raames on sõlmitud kaks lepingut. Mõlema lepingu järgi oleks pidanud küsitlusuuringud lõppema 15. detsembriks, mida aga ei tehtud. Instituut ei rakendanud lepingutingimuste mittetäitmise korral ettenähtud sanktsioone. Selle asemel otsustati samade partneritega lepinguid jätkata 2007. aastal ja tehti aasta lõpus veel ettemaksed OÜle Saar Poll 793 169 krooni ja OÜle Faktum & Ariko 184 080 krooni. Samas ei olnud lepingutes ette nähtud teha ettemakseid. Kontrollinud siseaudiitorite tööd, peavad ka Riigikontrolli audiitorid ettemakseid põhjendamatuks. Riigikontrolli hinnangul ei taga instituudis kehtestatud sisekontrolli-süsteem lepingute täitmise jälgimist ja seeläbi raha otstarbekat kasutamist.

22. 2006. a riigieelarvega Tervise Arengu Instituudile määratud HIV/AIDSi ennetamise programmist ülejäänud raha eest tehti 837 813 krooni eest Hepro välisprojekti uuringutöid. Instituudi finantsjuhi selgituse kohaselt tagastatakse Hepro projekti lõppedes raha riigieelarvesse. Riigieelarve seaduse § 29 lg 1 järgi on riigiasutusel õigus teha kulusid ainult siis, kui talle on riigieelarves või selle alusel kinnitatud eelarves selleks raha ette nähtud. Riigikontrolli hinnangul tulnuks aasta lõpuks kulutamata jäänud raha jätta kasutamata, mitte aga kasutada seda muul eesmärgil.

23. Tervisekaitseinspeksioon kasutas riigieelarves varude soetamiseks määratud raha 310 514 krooni ulatuses varudena mitteklassifitseeritavate kulude tegemiseks. Varude soetamiseks ette nähtud rahast tasuti näiteks: õietolmu aerobioloogilise seire eest Eesti Allergialiidule 135 800 krooni; tellitud analüüside eest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile 80 629 krooni; ohtlike jäätmete käitlemise eest Epler & Lorentz ASile 53 309 krooni jms. Riigieelarve seaduse § 25 lg 2 kohaselt ei ole lubatud riigieelarves ette nähtud summade otstarvet muuta ilma riigieelarvet muutmata. Riigikontrolli hinnangul ei kasutatud raha sihipäraselt.

24. Eirates kassalise teenindamise eeskirja nõuet, ei ole Tervise Arengu Instituut kandnud üüri- ja rendituluseid riigieelarvesse 31. detsembriks. Alles auditeerimise ajal kanti seni ülekandmata raha riigieelarve tuludesse.

Keelatud pikaajaliste kohustuste võtmine

25. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutused on sõlminud lepinguid, millega on võetud katkestamatuid pikaajalisi kohustusi. Näiteks sõlmis Tervisekaitseinspeksioon aruandeaastal ASiga Hansa Liising Eesti kolm liisingulepingut sõiduautode rentimiseks tähtajaga 5 aastat kokku 382 194 krooni eest (käibemaksuta). Nende lepingute järgi on Tervisekaitseinspeksioonil õigus pärast liisingulepingu tähtaja lõppemist liisinguese välja osta. Kui inspeksioon soovib liisingulepingu enne tähtaega lõpetada ja liisinguese tagastada, tuleb tasuda jooksva kuu liisingu osamakse, intress ja kõik järgmised osamaksed ning liisinguandja nõudmisel ka kuni 3 järgmise kuu intressid. Ühe auto rentimiseks sõlmiti ASiga SEB Ühisliising kolme aastane leping, mille kohaselt tuleb inspeksioonil lepingu ennetähtaegsest lõpetamisest ette teatada 36 kuud (lepingu

maksumus 98 780 krooni käibemaksuta). Seega tuleb inspeksioonil lepingute kohaselt tasuda igal juhul kõik rendimaksud.

26. Riigikontrolli hinnangul on Tervisekaitseinspeksioon lepingute sõlmimisega rikkunud riigieelarve seadust, mis keelab riigiasutustel võtta laenu, kasutada kapitalirenti ning võtta muid selliseid kohustusi.

27. Riigieelarve seadus võimaldab Riigikontrolli hinnangul riigieelarve assigneeringute arvelt kohustuste võtmist mitmeti tõlgendada. Sellele asjaolule juhtis Riigikontroll tähelepanu ka oma kontrolliaruandes riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruande kohta, millele vastates mõnis rahandusminister, et riigieelarve seadust tuleb selles osas muuta. Riigikontroll leiab jätkuvalt, et riigieelarve seadust tuleb kohustuste võtmise osas täpsustada.

28. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile: tugevdada kontrolli riigieelarves ettenähtud raha sihipärase kasutamise üle ja tagada riigituludesse ülekandmisele kuuluvad rahad kantakse üle õigeaegselt ja täies mahus.

Sotsiaalministri vastus: Punkt 21 – Terviseuuring 2006 on üks peamisi ja kõige suurema ulatusega uuringuid, mis aastatel 2006–2007 Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas ellu viiakse. Kahjuks on selle tehniline teostamine osutunud keerukamaks, kui esialgu eeldasime. Esimene riigihange uuringu läbiviimiseks luhtus, kuna ei esitatud ühtegi pakkumist. Praegused partnerid leiti läbi teise hanke, mis viidi läbi läbivõtmisega välja kuulutamiseteta hankena. Rohkem huvilisi, kui praegused partnerid, antud tööde läbiviimiseks ei leitud. Sellest tulenes tööde hiline alustamine. Osaliselt küsitluse keerukuse ja rahvastikuregistri aadresside vigade tõttu osutus küsitlusprotseduur ja sellega seoses ka 2006. aasta küsitlusmahu täitmine aeganõudvamaks esialgu planeeritust. Samade partneritega jätkati ka 2007. aastal, kuna rohkem pakkujaid ei olnud. Üleval oli ka oht, et seoses probleemidega tuleb uuring katkestada. Sellega oleks riigile tekitatud oluline kahju nii saamata jäänud andmete osas kui ka rahaliselt. Vastavalt laekumata ankeetide proportsioonile kehtestati 2007. aasta aprillis mõlemale lepingu partnerile leppetrahv. Ettemaksud olid tingitud tulenevalt riigieelarve ja riigikassa nõuete eripärast, et tagada tööde jätkuv finantseerimine. OÜ Faktum&Ariko lepingus on ettemaks fikseeritud, OÜ Saar Poll maandati ettemaksu risk garantiikirjaga.

Punkt 22 – Oleme nõus, et HIV/AIDSi ennetusprogrammi rahade kasutamine välisprojekti kulude katmiseks ei olnud õiguspärane. Selgitame täiendavalt instituudi juhtkonnale võimalust kasutada välisabi sildfinantseerimist. Samas ei ole eeldatavalt riigile tekitatud otsesest kahju, kuna antud kulud peaks riigieelarvesse tagasi laekuma käesoleva aasta septembris. HEPRO projekti eesmärk on luua terviklik mudel, mille abil ellu viia jätkusuutlikku tervisepoliitikat kohalikul ja riiklikul tasandil. Antud projekti raames välja töötatud metodoloogiat ja juhendmaterjale hakkavad kasutama kõik omavalitsused kohalike tervise edendamise ja krooniliste ning nakkushaiguste ennetamisega (HIV/AIDS, tuberkuloos) seotud arenguplaanide, strateegiate ja juhendmaterjalide koostamisel.

Punktid 23 – Tervisekaitseinspeksioon on nõus, et aruandes toodud puudused esinesid, ning on omalt poolt lubanud tõhustada toimivat

sisekontrollisüsteemi ning tagada riigieelarve vahendite õiguspärane kasutamine.

Punkt 24 – Rahad olid kandmata jäänud tulenevalt inimlikust eksitusest.

Punktid 25–27 – Alates 01.01.2007. a toimub Tervisekaitseinspeksiooni kogu lepingute ja riigihangete alase töö järkjärguline ümberkorraldamine (riigihangete osas juba rakendatud alates 01.01.2007) ja nende tööloikude koondumine inspeksiooni keskusesse. Nimetatud ümberkorraldusi puudutavate põhimõtete kohta on saadetud tervisekaitsetalustele 21.05.2007. a kiri nr 1/1-7/850, samuti on 31. mai 2007. aasta Tervisekaitseinspeksiooni peadirektori käskkirjaga reguleeritud kavandatavad muudatused. Pakkumiste ja riigihangete dokumentatsiooniga hakkab keskus, vastavalt uuele kinnitatud struktuurile, tegelema peaspetsialist halduse alal (täiendav ametikoht alates 01.07.2007). Vastav ametikoht kuulub TKI üldosakonna koosseisu ja tema tööd korraldab ning kontrollib üldosakonna juhataja. Samuti on plaanis oluliselt täiustada sisekontrolli süsteemi riigihangete valdkonnas, et kõik Tervisekaitseinspeksioonis tehtud rendilepingud oleksid ka oma sisult kasutusrendi lepingud. Tugevdatakse järelevalvet riigihanke deklaratsioonide õigeaegse esitamise üle.

Omalt poolt loodame jätkuvalt, et Rahandusministeerium leiab võimaluse rendilepinguid puudutavate regulatsioonide täpsustamiseks.

Riigieelarve raha ei ole säästlikult kulutatud

29. Ministeerium on mõnel juhul ostnud ravimeid liialt suurtes partiides, mistõttu aegus ravim enne väljastamist patsientidele või on soetatud partiid nii suured, et eksisteerib risk, et ravimid aeguvad enne, kui need suudetakse ära kasutada ja need tuleb maha kanda. Seetõttu leiab Riigikontroll, et riigieelarvest ravimite ostmiseks eraldatud raha ei kasutata mõnel juhul säästlikult. Auditi käigus selgus:

- 2006. a novembris aegus 22 karpi HIV/AIDSi (antiretroviirusravim) ravimit „Norvir kapslid” maksumusega 172 139 krooni.
- Ravimite laovarvestuse andmetel oli 2006. aasta lõpu seisuga laos 38 karpi HIV/AIDSi ravimit „Reyataz kapslid”. Nende aegumistähtaeg oli 2007. a märts. Seda ravimit tarbitakse igas kuus umbes 5 karpi. Vaatamata sellele osteti 12.01.2007. a veel 50 karpi sama ravimit sama aegumistähtajaga. Auditi ajal oli seda juba aegunud ravimit laos 73 karpi maksumusega 225 241 krooni, mis tuleb maha kanda.
- Oktoobris 2006 osteti HIV/AIDSi ravimit „Virasept pulber” 600 originaali. Auditi käigus selgus, et seda ravimit kasutatakse vähe, 2006. aastal kulutati ainult 100 originaali. Nimetatud ravim aegub 2008. a juunis. Seega on risk, et mingi osa ravimist jääb kasutamata ja tuleb maha kanda.
- 2006. aasta jooksul osteti HIV/AIDSi ravimit „Kaletra susp.” 170 karpi maksumusega 1 066 322 krooni, viimase partii aegumistähtaeg on 2008. a juunis. Ravimite laovarvestuse järgi

kulus 2006. a ainult 62 karpi. Seega on risk, et mingi osa ravimist jääb kasutamata ja tuleb maha kanda.

- Auditeerimisel tuvastati, et 27.06.2005. a sõlmitud hankelepinguga osteti korraga suur kogus vaktsiini (10 000 doosi summas 493 710 krooni), kehtivusajaga 28.02.2007. Selleks ajaks jäi kasutamata 3625 doosi maksumusega 178 966 krooni, mis kuulub mahakandmisele.

30. Riigikontrolli hinnangul ei suuda Sotsiaalministeerium piisava täpsusega planeerida HIV/AIDSi ravimite ja vaktsiinide soetamisvajadust, mistõttu osa neist aegub ja tuleb maha kanda. Samas tuleb arvestada ka sellega, et kehtivustähtaega ületanud ravimite hävitamisega kaasnevad riigile täiendavad kulud.

31. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** rakendada meetmed, et parandada ravimite ja vaktsiinide vajaliku hulga kindlakstegemist, ning leppida nende ostmiseks sõlmitavates lepingutes kokku tingimused, mis tagavad riigieelarve raha võimalikult säästliku kasutamise.

Sotsiaalministri vastus: Punktid 29 – 31 ja 45–46 – Oleme nõus, et ravimite soetamisega kaasneb risk, et osa hangitud kogusest aegub enne selle kasutamist. Oleme rakendanud meetmeid ennetamiseks sellise olukorra tekkimist, kuid kahjuks päris nullini seda viia ei ole võimalik, kuna ravimite vajadus sõltub mitmetest asjaoludest. Näiteks ei ole täiesti üheselt ette prognoositav uute haigusjuhtumite arv, määratavad raviskeemid ja nende muudatused, samuti on olnud ravimifirmade praktika aegunud partiide väljavahetamisel erinev.

Teie poolt välja toodud juhtumitel mõjutasid ravimite vajaduse muutust ja sellest tulenevat aegumist samuti eelnimetatud asjaolud. Näiteks Norviri vajadus muutus, kuna ootamatult leidis hankija võimaluse aegunud ravimid välja vahetada, mistõttu langes ära vajadus täiendavalt hangitud ravimite järele. Reyataz kapslite puhul määrati planeeritud hulk patsiente vastavale raviskeemile hiljem kui oli hanke aluseks esitatud andmed jne.

Lasteravimite osas viidi 2006. aastal hankeid läbi infektsionistide poolt edastatud andmete põhjal, mis suures osas lähtusid maksimumvajadustest. Tänapäevase ARV aruandluse viinud eraldi rea igakuiselt ravil olevate laste arvu tuvastamiseks, et edaspidi lasteravimite hangete puhul võimalikult täpsete prognooside kohaselt hankida. Mis puudutab konkreetselt Viracepti, siis on tõenäoline, et tootja poolt ravimi tagasikutsumise tõttu turult ravim tagastatakse tootjale. Sellisel juhul ei ole me sunnitud ravimit maha kandma. Kaletra suspensiooni puhul näitavad meie spetsialistide arvutused, et oht aegumiseks on praktiliselt olematu. Ainukeseks ohuks on ravil olevate laste arvu vähenemine, mida meie üheselt prognoosida ega mõjutada ei saa.

Toodud näide aegunud ravimite väljastamise kohta on ka meie jaoks halvaks uudiseks, millest me teadlikud ei olnud. Antud tegevus toimus meie partnerite poolt omaalgatuslikult ja ei ole mitte mingil juhul lubatud. Hetkel kehtiv leping ravimite hoiustamiseks kehtib kuni septembrini 2007. Uue lepingu sõlmimisel või mingi alternatiivlahenduse kasutamisele võtmisel arvestame vajadusega üheselt fikseerida ravimite väljastamise kord ja meetmed, mis välistaks selliste juhtumite kordumise.

Tuginevalt saadud kogemustele oleme edaspidi kasutanud ravimite hankelepingutes klausleid „..... juhul, kui aegumistähtaja lõpuks jääb ravimit kasutamata, tuleb see välja vahetada parema aegumistähtajaga ravimi vastu”. Samuti oleme uute ravimite lisamisel hankeplaani ning hangete läbiviimisel hakanud arvestama ARV ravimite pikka ülemineku-perioodi, kuna uued ravimid lisatakse eeskätt erandlikeks juhtudeks, mis jõuavad ravile alles teatud perioodi möödumisel (st et kohe peale hanget ei ole prognoositud ravisaajad olemas, vaid need tulevad konstantselt aja jooksul). 2006. aasta aprillist viisime sisse täiendava aruandluse. Iga ravikeskus edastab jooksva kuu lõpukuupäeva seisuga ravimite kulu ning ravisaajate arvud. See võimaldab näha ajas muutuvaid dünaamikaid nii ravimite kulus kui ka patsientide arvudes, et hangete planeerimine ei põhineks üksnes infektsionistide kogemuslikel teadmistel, vaid konkreetsetel statistikal. Hankeplaanidesse toodi sisse eraldi read raviskeemide protsentuaalse jaotumisega ning potentsiaalsete ravisaajate arvudega, mille kinnitasid kõik komisjoni liikmed, k.a kõigi keskuste infektsionistid. Koos aruandluse ja täpsete hankeplaanidega on igakuiselt jälgitav, kas prognoosid peavad paika või on seal teatavaid hälbeid, mistõttu saab kiiresti reageerida nende välja selgitamiseks. See on aga ülioluline, kuna arvestada tuleb sellega, et hangete kogused arvestatakse vastavalt raviskeemide protsentuaalsele jaotumisele ning kui infektsionistid nendest numbriest kinni ei pea, jääb hangitud kogusest kas väheks (tuleb teha kiireid hankeid nagu seda juhtus 2006 aasta alguses) või ravim aegub enne kasutusele võtmist (mida on näha ka Teie poolt välja toodud juhtumitest).

Oleme kindlad, et HIV/AIDSi ravimite hangete planeerimisse sisse viidud uued olulised põhimõtted muudavad kogu prognoosimise ning hangete planeerimise oluliselt täpsemaks ja reaalsele olukorrale vastavaks.

Aruandes toodud järeldused vaktsiinide hangete kohta põhinevad ühele konkreetsele hankele, mille korraldas Tervisekaitseinspeksioon. Vajadus antud vaktsiini järele langes ära seoses immuniseerimiskava muutmisega juulis 2005, mille alusel võeti laste vaktsineerimisel kasutusele uus DTwP+Hib liitvaktsiin.

Oleme seisukohal, et Teie poolt antud hinnang vaktsiinide osas ei vasta tegelikule olukorrale, kuna vaktsiinide hankeplaani koostamisel on ministeeriumis toetunud väga täpsetele Statistikaameti andmetele/prognoosidele laste sündide osas. 2006. aastal koostati hankeplaani aluseks olevad prognoosid inspeksiooni ja ministeeriumi koostöös. 2007. aastast on olnud kaasatud hankeplaani kinnitamisesse terve immuniseerimise ekspertkomisjon ning tuginevalt olemasolevale kogemusele julgeme väita, et hanked on läinud seni suures osas plaanipäraselt.

Riigihangete seaduse nõudeid ei järgita

32. Riigikontroll ja ministeeriumi siseaudiitorid tuvastasid, et Sotsiaalministeerium ja tema valitsemisala asutused ei ole kõigil juhtudel järginud riigihangete seadust.

33. Osteti kaupu ilma riigihanke menetlust korraldamata, näiteks

Riigihangete tuli 2006. a korraldada, kui eeldatav hankelepingu maksumus ilma käibemaksuta oli
1) asjade ostmise või teenuste tellimise korral 300 000 krooni ja üle selle;
2) ehitustööde tellimise korral 2 miljonit krooni ja üle selle.

- Sotsiaalkindlustusamet ostis printeri toonereid 594 622 krooni eest;
- Tervise Arengu Instituut ostis ASilt Kungla Dialoog riistvara 323 558 krooni eest; metadoonravimit OÜlt Tamro Eesti summas 620 816 ja ASilt Nycomed Sefa summas 593 950 krooni.

34. Mitmel juhul on riigihanke teostamiseks kehtestatud korra või nõuete järgmise vältimiseks jaotatud riigihange osadeks. Näiteks

- tellis Tervise Arengu Instituut mitmel korral meedia- ja reklaamiteenuseid OÜlt Kuukulgur Film 391 056, OÜlt Media Bridge Eesti 425 468 ja OÜlt Trendmark 329 680, kokku 1 146 204 krooni eest.

35. Riigikontrolli hinnangul oleks tulnud korraldada riigihanke pakkumismenetlus, sest nimetatud lepingute maksumus käibemaksuta on üle 300 000 krooni aastaarvestuses.

36. Mitmel juhul esitati [riigihanke deklaratsioonid](#) riigihangete registrile tunduvalt hiljem, kui seadus seda ette näeb, või jäeti hoopis esitamata. Näiteks:

- Sotsiaalkindlustusametis jäi ühel juhul deklaratsioon esitamata ja ühel juhul esitati kaheksakuulise hilinemisega;
- Tervise Arengu Instituudis on esitamata deklaratsioonid 20 hankelepingu kohta, kogusummas 1 141 026 krooni;
- Tervisekaitseinspeksioon esitas ühe deklaratsiooni ühekuise hilinemisega ja teise üheksakuise hilinemisega;
- Tervishoiuametis oli üks deklaratsioon esitamata ja 18 juhul esitati hilinemisega;
- Raviametis esitati 2 korral deklaratsioon hilinemisega.

37. Riigikontrolli hinnangul ei ole ministeeriumi valitsemisalas tagatud riigihangete seaduse täitmine ja deklaratsioonide tähtaegne esitamine. Toodud tähelepanekud viitavad puudustele sisekontrollisüsteemis ja selle toimimises.

38. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** nõuda valitsemisala asutustelt, et ministeeriumile esitataks kindlaksmääratud tähtaegadeks kaupade ja teenuste ostmise vajadusest lähtuvad hankeplaanid (koos hankemenetluse liigi näitamisega), ja ministeeriumil jälgida nende täitmist. See tagab kõigi riigihangete nõuetekohase ja õigeaegse korraldamise.

Sotsiaalministri vastus: Punktid 32–38 – Asutused on arvestanud toodud märkustega 2007. aasta hankeplaanide väljatöötamisel. Näiteks kinnitati Sotsiaalkindlustusameti peadirektori käskkirjaga 15.12.2006. a riigihankeplaan 2007. aastaks, milles on kirjas ka hange kontoritehnika toonerite ja tintide ostmiseks. Kahjuks esimene läbi viidud hange luhtus, kuid teise hanke tulemusena ollakse täna jõudnud lepingu sõlmimiseni. Vältimaks edaspidi puuduseid riigihangete korraldamisel kinnitati Sotsiaalkindlustusameti peadirektori 30.05.2007. a käskkirjaga abinõud

Riigihangete seaduse kohaselt tuli riigihangete korral, mille hankelepingu maksumus on ilma käibemaksuta asjade ostmisel või teenuste tellimisel 100 000 krooni ja üle selle ning ehitustööde tellimisel 500 000 krooni ja üle selle, esitada kümne päeva jooksul pärast hankelepingu sõlmimist riiklikule riigihangete registrile [riigihanke deklaratsioon](#).

Sotsiaalministeeriumi auditi lõppaurandes esitatud soovitude täitmiseks (täpsustatakse kinnitatud riigihangete läbiviimise korda). Tervise Arengu Instituudis muudeti varade ja teenuste ostmise protseduuri, millega ühtlasi täpsustati riigihanke deklaratsioonide esitamise ja hankeplaanide koostamise korda.

Peame oluliseks riigihangete seaduse nõuete järgimist. Kindlasti võib teatavat segadust tekkida uue seaduse rakendumisest, kuid usume, et asutused suudavad sellega kaasnevad muudatused omandada ja vastavalt ümber kujundada oma protseduurid. Sotsiaalministeeriumis on koostatud ja kinnitamisel uus riigihangete regulatsioon, mis vastab kehtivale seadusele. Edastame nimetatud dokumendi allasutustele, et nad saaks tugineda oma asutuste riigihangete korra kehtestamisel ministeeriumi näitele. Lauskontrolli nõuete täitmise üle ministeerium ei suuda tagada ning leiame, et see ei ole ka õigustatud. Toimiva sisekontrollisüsteemi peab tagama asutuse juht tagades tegevuste piisava reguleerituse, konkreetsete vastutajate määramise ja kontrolli nõuete täitmise üle.

Riigivaraseaduse rikkumised

39. Riigivaraseadus näeb ette, et sooritades riigivaraga mis tahes tehinguid, peab juhinduma põhimõttest vältida kahju ja suurendada kasu, mis riik võib neist tehingutest saada. Auditi käigus selgus, et Tervise Arengu Instituut ei ole ruumide üürileandmisel järginud riigivaraseaduse nõudeid, andes eraõiguslikele juriidilistele isikutele riigivara üürile põhjendamatult madalate hindadega. Näiteks:

- SA Põhja-Eesti Regionaalhaiglale on antud üürile tähtajatult ruumid üldpinnaga 31,8m² üürimääraga 15 kr/m² ehk 477 krooni kuus;
- Toiduteenistuse OÜle on antud üürile ruumid üldpinnaga 254,8m² üürimääraga 13 kr/m² ehk 3312 krooni kuus;
- ASile Eesti Mobiiltelefon ja ASile Elion on antud üürile ruumid üürimääraga 10 kr/m² ehk vastavalt 170 krooni ja 1902 krooni kuus.

40. Tervise Arengu Instituudi hoonest Tallinnas Hiiu tn 42 on antud osa üürile Evangeelsele Luterlikule Kirikule 50 aastaks. Riigivaraseaduse § 20 lõike 2 kohaselt saab ruume kasutusse anda kuni 10 aastaks, kusjuures sama paragrahvi lõike 3 kohaselt otsustab mitteilurumide rentimise tähtajaga üle 5 aasta Vabariigi Valitsus.

41. Tervise Arengu Instituudi põhivara inventuuri järgi asub osa põhivarast (soetusmaksumusega 2 997 434 krooni) Tallinna tuberkuloosi laboris, tuberkuloosi registris, Tartus kopsukliinikus ja laborites, Kohtla-Järve tuberkuloosilaboris, Jõgeva kopsukabinetis, SAs PERH. Vara kasutusele andmine on jäetud vormistamata, mistõttu ei ole tagatud varade säilimine ja allesolek.

42. Tervise Arengu Instituut sõlmis eraisikuga varakasutuslepingu, mille alusel on vara antud tasuta kasutusele soetusmaksumusega 341 370 krooni kasutusajaga kuni 31.12.2006. Riigivaraseadus ei näe ette riigivara tasuta kasutada andmist eraisikule. Vara ei ole tagastatud ja raamatupidaja selgitusel pole teada, kus vara asub.

43. Auditi käigus tuvastati, et ei ole täidetud riigivara registrisse andmete esitamise, kannete muutmise või kustutamise, andmete väljastamise ja riigivara registrist väljaarvamise korda. Seetõttu ei ole võimalik saada registrist usaldusväärset infot ega tagada riigivara otstarbeka kasutamise ja säilimise jälgimist. Näiteks tuvastasid nii ministeeriumi siseaudiitorid kui ka Riigikontroll, et

- riigivara registris on ministeeriumil kajastamata 3 881 942 krooni väärtuses arvutustehnikat;
- auditi käigus suurendati riigivara registris Gonsiori tn asuva administratiivhoone maksumust serveriruumi ehituse arvelt 3 212 355 krooni võrra;
- Sotsiaalkindlustusamet ei ole riigivara registrist arvelt maha võtnud mahakantud büroo- ja arvutustehnikat 509 570 krooni väärtuses;
- Tervise Arengu Instituut ei ole riigivara registris kajastanud üürilepingut SAga Põhja-Eesti Regionaalhaigla.

44. Riigikontrolli soovitused sotsiaalministrile:

- Kohustada Tervise Arengu Instituudi direktorit alustama üürnikega läbirääkimisi sõlmitud üürilepingute tingimuste muutmiseks; sõlmima kõigi riigivara kasutada andmise juhtude korral lepingud; nõudma tagasi eraisikule kasutada antud vara ja otsustada isiku vastutus, kelle süül ei nõutud riigivara tähtaegset tagastamist.
- Tagada riigivara registris olevate andmete õigsus.

Sotsiaalministri vastus: Punkt 39 – Teeme Tervise Arengu Instituudile ülesandeks asuda rentnikega läbirääkimistele võimalikuks rendihinna tõstmiseks. Vähetõenäoliseks peame toitlustust korraldava Toidu-teenistuse OÜ hinna muutmist, kuna turul puudub huvi selliste suhteliselt piiratud kasutajate arvuga toitlustuskohtade rentimiseks. Praegune rentnik sai ruumid kasutusse läbi avaliku enampakkumise, kuhu laekus ainult üks pakkumine.

Punkt 40 – Tegemist on 16. detsembril 1998. aastal Sotsiaalministeeriumi ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku vahel sõlmitud lepinguga. Hoone osa kasutaja on algselt tasunud hoone ülevõtmisel üleval olnud võlad ja teostanud mahuka investeeringute kava. Hetkel on tegemist kaasaegsel tasemel hoolekandeesutusega. Pikaajaline leping sõlmiti, et anda teisele poolele kindlus investeeringute tasuvusest ja asutuse jätkusuutlikust tegutsemisest.

Riigikontrolli kommentaar: Riigikontroll jääb oma arvamuse juurde, et lepingut sõlmides rikuti riigivara seadust, sest 20.03.1995. a jõustunud riigivara seadus lubab ruume kasutusse anda kuni 10 aastaks ning mitteiluruumide rentimise tähtajaga üle 5 aasta otsustab Vabariigi Valitsus.

Punkt 41 – Teeme Tervise Arengu Instituudile ülesandeks sõlmida puuduvad lepingud.

Punkt 42 – Käesolevaks hetkeks on nimetatud leping eraisikuga lõpetatud ning lepingu esemeks olevate asjade kasutusõigus on lepinguga üle antud TTÜ Kliinilise Meditsiini Instituudile.

Punkt 43 – Riigivararegistrisse on olulises osas parandused sisse viidud.

Muud sisekontrollisüsteemi toimimist puudutavad tähelepanekud

45. Tervise Arengu Instituudi ja HIV/AIDSi ravimite hoidja vahel sõlmitud leping ei sisalda asutuste jt üksuste nimekirja, kellele ravimite hoidja võib ravimeid väljastada. Seetõttu ei ole võimalik kontrollida, kas ravimid väljastati nendele, kellele oli see ette nähtud. Seega puudub kindlus, et kõik ravimid jõuavad abivajajateni.

46. Nimetatud lepingus ei ole sätestatud, kes peab tagama kontrolli ravimite kvaliteedi ja kasutamise üle. Seetõttu on saanud võimalikuks, et aegunud ravimeid ei kanta maha, vaid antakse patsientidele. Näiteks sai Merimetsa Nakkuskeskus 2007. a jaanuari alguses laste ravimid, mis jaanuari lõpus aegusid. Nakkuskeskuse juhataja selgitusel väljastati jaanuari alguses ravimeid nii täiskasvanutele kui ka lastele. Samas aga pidid patsiendid neid ravimeid kasutama ka veebruaris. Seega väljastati sisuliselt aegunud ravimeid. Keskuse juhataja selgituse kohaselt ei peetud osal juhtudel lühiajalist realiseerimise kuupäeva ületamist oluliseks, arvestades ravimite hinda.

47. Auditi käigus tuvastati, et mõned Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuste direktorid on määranud ise endale palka ja lisatasu ning saanud iseenast lähetusse. Näiteks:

- Sotsiaalministri ja Eesti Kardioloogia Instituudi direktori vahel sõlmitud töölepingu järgi on direktori põhipalgaks määratud 4500 krooni ja lisatasuks 20%. Seega on töölepingu järgi direktori töötasu kuus 5400 krooni. Instituudi direktor määras endale 02.01.2004. a käskkirjaga palgaks 7000 krooni kuus ilma põhi- ja lisatasudeks liigendamiseta, mida ka tegelikult talle igakuiselt maksti.
- Tervise Arengu Instituudi direktori kohustusi täitev teadusdirektor määras 18.12.2006. a ise endale lisatasu 29 000 krooni, mis on talle ka välja makstud. Samuti on ta ise ennast korduvalt saanud välislähetustesse, mis ei ole kooskõlas ministeeriumis kehtiva teenistustelähetusse saatmise korraga.

48. Riigikontrolli hinnangul on töölepingu seaduse järgi direktori tööandjaks minister. Instituudi direktor kui valitsusasutuse hallatava riigiasutuse juht on ka korrupsioonivastase seaduse kohaselt ametiisik, kellel on keelatud sooritada tehinguid iseendaga või muid sarnase iseloomuga või huvide konfliktiga seotud tehinguid.

49. Eesti Kardioloogia Instituut sõlmis 10.01.2006. a OÜga Kardioloogia Instituudi Polikliinik meditsiiniteenuste müügilepingu. Äriregistri andmetel on polikliiniku osanikeks instituudi direktor, haldusdirektor ja kliinilise kardioloogia osakonna juhataja. Lepingu on polikliiniku poolt allkirjastanud juhatuse liige, kes samas on ka instituudi haldusdirektor, ja instituudi poolt direktor. Lepingu järgi peab instituut maksma polikliinikule esitatud arvete alusel. Arveid on makstud kokku summas

88 660 krooni. Samas ei ole esitatud arved nõuetekohaselt vormistatud (puuduvad ostetud teenuste kogus ja hind).

50. Riigikontrolli soovitused sotsiaalministrile:

- Kohustada Tervise Arengu Instituudi direktorit läbi vaatama ning täiendama ravimite hoidjaga sõlmitud lepingut ning tagama lepingu täitmise jälgimine.
- Nõuda ebaseaduslikult makstud tasud tagasi koos maksudega.

Sotsiaalministri vastus: Punktid 47–48 – Oleme nõus, et tehtud tehingud ei ole vormistatud kooskõlas õigusaktide ja hea tavaga. Käesoleval hetkel tegeleme toodud faktidega seotud täpsemate asjaolude väljaselgitamisega. Esialgsete hinnangute kohaselt esitame vähemalt endisele Eesti Kardioloogia Instituudi direktorile nõude summade hüvitamiseks. Tervise Arengu Instituudi puhul leiame, et antud lisatasu maksmine oli sisuliselt põhjendatud, kuna hetkel asutuse direktori kohustusi täitval teadusdirektoril tekkisid täiendavad tööülesanded seoses haigestunud asutuse juhi poolt algatatud projektidega, mis ei kuulunud tema põhitöö hulka. Teeme lõpliku otsuse peale kõigi asjaolude välja selgitamist ja nende juriidilise analüüsi läbi viimist. Eraldi võtame ministeeriumi poolt jälgimise alla Tervise Arengu Instituudi tegevused auditi aruandes toodud puuduste likvideerimisel. Olukorra olulises osas paranemisele loodame hiljemalt 2008. aasta esimesel poolel, kui instituudi uus direktor on asunud ametisse ja saab anda omapoolse panuse kogu asutuse paremaks toimimiseks.

Eelmise aasta auditi soovituste rakendamine

51. Eelmise aasta auditi aruandes „Sotsiaalministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks” tehtud soovituste täimise järelkontrollil selgus, et ministeerium on neist enamiku ellu viinud. Kuid kõikides asutustes ei taga sisekontrollisüsteem endiselt varade nõuetekohast arvestust ja inventeerimist, riigivara registrisse kannete õigeaegset tegemist ning riigieelarve seaduse ja riigihangete seaduse järgimist.

/allkirjastatud digitaalselt/

Sale Ajalik

III auditiosakonna auditijuht peakontrolõri ülesannetes

Riigikontrolli soovitused ja sotsiaalministri vastus

Sotsiaalminister saatis 16.07.2007. a oma vastuse Riigikontrolli auditi aruande eelnõule.

Sotsiaalministri üldised kommentaarid auditaruande kohta

Täname Teid tehtud töö eest. Teie poolt tehtud märkused aitavad meil jätkuvalt tõsta oma valitsemisala raamatupidamise korrektsust ja vältida majandustegevuses kõrvalekaldumisi õigusaktidest. Paljud Teie poolt toodud puudustest on hetkel juba kõrvaldatud või kõrvaldamisel. Teie poolt antud soovitused on asjakohased ja olulises osas rakendatavad. Tulenevalt sellest, et Tervisekaitseinspeksioon on toodud puudused tänaseks päevaks juba olulises osas kõrvaldatud, oleme kindlad, et antud asutuse sisekontrolli süsteeme parandatakse moel, mis tagavad sarnaste vigade mitte kordumise.

Riigikontrolli soovitused	Sotsiaalministri vastus
<p>Vara õiglasel väärtuses kajastamine</p> <p>4. Korraldada Sotsiaalkindlustusameti administratiivhoone ümberhindamine tema õiglasel väärtusele. (p 3)</p>	<p>Punktid 3–4 – Nõustume Teiega, et Sotsiaalkindlustusameti hoone väärtus ei vasta tema õiglasel väärtusele. Ümberhindluse viib Sotsiaalkindlustusamet läbi 2007. aastal. 2006. aastal jäi see tegemata peamiselt kahel põhjusel. Esiteks tekkis õiguslik alus põhivara ümberhindluseks alles 2006. a detsembris jõustunud Riigi raamatupidamise üldeeskirja muudatusega. Ka oli 2006. aastal tegemist vallasvaraga, kuna maa ei olnud riigi omandis. Sotsiaalministeerium taotles Tallinna Linnavalitsuselt 13.04.2005. a Lembitu 12 maa riigi omandisse jätmist, mille Tallinna Linnavalitsus kinnitas 12.04.2006. a korraldusega nr 674-k. Pärast seda tellis Sotsiaalkindlustusamet maa mõõtmise ja katastrisse kandmise, mis sai teoks 20.12.2006. a.</p>
<p>Vara arvestus ja säilimise tagamine</p> <p>7. Nõuda valitsemisala asutustelt pärast põhivaraobjektide kasutuskõlbmatuks tunnistamist asjakohaste ja korrektselt vormistatud taotluste tähtaegset esitamist ministeeriumile. (p-d 5-6)</p>	<p>Punkt 5 – Põhivara mahakandmise ettepaneku on Tervise Arengu Instituut lubanud esitada esimesel võimalusel. Probleeme on tekkinud remondi otstarbekuse hindamiseks eksperthinnangute saamisega spetsiifilisele teadusaparatuurile. Tervisekaitseinspeksioonis on seisuga 26.06.2007 kõik 2006. a aastainventuuri käigus kasutuskõlbmatuks tunnistatud põhivaraobjektid soetusmaksumusega 5 257 298 krooni maha kantud. Viivitus objektide mahakandmisel oli tingitud sellest, et Tervisekaitseinspeksioon ei saanud kõikide mahakandmisele kuulunud põhivaraobjektide kohta 2006. a jooksul defektakte (tegemist labori- ja infotehnoloogiliste seadmetega).</p> <p>Punktid 6–7 – Oleme planeerinud uuendada varadega seotud kordasid. Pidasime otstarbekaks teha seda peale uue „Riigivaraseaduse“ kinnitamist. Esialgse info põhjal oleks uus seadus pidanud valmima juba eelmisel aastal, kuid kahjuks ei ole Rahandusministeerium seda Vabariigi Valitsusele veel esitanud. Hetkel oleme alustanud allasutustega kahepoolseid kohtumisi raamatupidamise tsentraliseerimise ja ühise tarkvara kasutusele võtu osas. Võtame varadega seotud teemad nende kohtumiste käigus eraldi käsitlema alla ja püüame koostöös jõuda parima viisini, kuidas tagada varade andmete võimalikult operatiivne muutmine. Samas peame tunnistama, et hetkel kehtiv mahakandmise kord eeldab küllaltki aja- ja töömahukat bürokraatiat. Loodame, et vastavad põhimõtted uues riigivara seaduses muutuvad mõistlikumaks.</p>
<p>Vara arvestus ja säilimise tagamine</p> <p>12.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Korraldada valitsemisala asutuste juhtidele ja teistele töötajatele koolitusi, kus pöörata tähelepanu vajadusele määrata riigivara säilimise tagamiseks vastutavad isikud ja inventeerida vara nõuetekohaselt. ■ Nõuda Tervise Arengu Instituudi direktorilt puudujäägi põhjuste ja süüdlaste väljaselgitamist. (p-d 8-11) 	<p>Punkt 8 – Seisuga 26.06.2007 on Tervisekaitseinspeksiooni gaaskromatograaf maha kantud. Nimetatud seade ei sobinud inventeerimiskomisjoni otsuse alusel Tartu laboratooriumile põhitoeks, sellepärast anti seade kasutada Tartu Ülikooli Katsekojale. Hiljem selgus, et seade ei sobi ka Tartu Ülikooli Katsekojale. Tervise Arengu Instituut on lubanud kõik vajalikud mahakandmised ära vormistada hiljemalt kolmanda kvartali lõpuks. Tervise Arengu Instituut on alustanud varalise vastutuse korra välja töötamist.</p> <p>Nõustume Riigikontrolliga, et on vajalik üheselt määratleda vastutus varade kasutamisel. Samas näeme, et vastav valdkond ei ole hetkel piisava selgusega reguleeritud õigusaktidega. Materiaalse vastutuse rakendamise aluseks on siiani Eesti NSV töökoodeks. Avaliku teenistuse seaduses on vastavad põhimõtted sätestatud väga üldiselt, samuti rakendub enamusele meie valitsemisala asutuste töötajatest töölepinguseadus, mis materiaalselt vastutust antud mõistes ei reguleeri. Ükski seadus otseselt materiaalse vastutuse lepingute sõlmimist ei nõua. Olemasolevate õigusaktide kohaselt saab materiaalselt vastutust rakendada ainult</p>

Riigikontrolli soovitus	Sotsiaalministri vastus
	<p>juhul, kui töötajale on tagatud kõik tingimused varade säilimiseks ja varade kadumisel või rikkumisel on tuvastatav süüline käitumine. Praktikast tähendab see tõsiseid probleeme süülise käitumise määratlemisel ja hüvitamisele kuuluva osa määramisel. Samuti ei saa üldkasutatavates ruumides öelda, et varade säilimine sõltub täielikult vastutavaks määratud töötajast, kuna pole võimalik piirata teiste isikute juurdepääsu antud varale. Näeme, et materiaalse vastutuse valdkond vajab hädasti täpsemat kaasajastatud regulatsiooni. Loodame, et saate omalt poolt kaasa aidata suurema selguse saavutamisele ja materiaalse vastutusega seotud teema täpsustamisel õigusaktides.</p> <p>Puudused ministeeriumi varade inventuuride läbiviimisel olid seotud asjaoluga, et inventuuride perioodil toimus varade andmete kandmine senini kasutusel olnud raamatupidamise programmist uude. Vajalike mahakandmiste vormistamine oli tehniliselt raskendatud, kuna see oleks eeldanud juba ülekandmiseks ettevalmistatud andmete muutmist. Inventuuri tulemused kajastati raamatupidamise arvestuses käesoleva aasta alguses.</p> <p>Punkt 10 – Oleme nõus, et üht liiki varusid tuleb inventeerida ühtse seisuga. Tulenevalt asjaolust, et ravimite varud asuvad erinevates linnades, ei ole võimalik inventuuri üheaegne füüsiline läbi viimine. Kindlasti oleks aga saanud inventuuri lugemislehtedele lisada vahepealsete liikumiste dokumentid ja viia sellega lugemise andmed võrreldavaks kehtestatud kuupäevaga. Selgitame vastavaid põhimõtteid inventuuride eest vastutajatele, et tagada edaspidi inventuuride nõuetekohane läbi viimine. Ministeeriumi esindaja ei osalenud inventuuris, kuna komisjoni nimetatud töötaja lahkus töölt. Samas on vastavalt kehtivale korrale lugemiskomisjonides nõutav vähemalt kahe liikme olemasolu, nii et selles osas oli kehtestatud nõue täidetud.</p> <p>Punktid 11–12 – Tegeleme varade arvestuse korrastamisega järjepidevalt. Planeerime tulenevalt Teie ja Sotsiaalministeeriumi siseauditi osakonna poolt koostatud aruandest selgitada varade arvestuse ja inventeerimisega seotud kohustusi, vastutust ja kehtivaid õigusakte meie valitsemisala asutuste juhtidele. Eelnevalt oleme vastavaid teemasid käsitleanud pearaamatupidajatele korraldatud teabepäevadel. Kaalume võimalust siduda arvestuse ja inventuuride läbiviimise korrektsuse tagamine asutuste juhtide tulemuslepetega. Süvendame kontrolli inventuuride läbiviimise üle. Teostame järelkontrolli aruandes toodud puuduste likvideerimise üle.</p>
<p>Nõuetekohase arvestuse korraldamine</p> <p>19. Nõuda Tervise Arengu Instituudi direktorilt abinõude rakendamist finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kiireks korrastamiseks. (p-d 13-18)</p>	<p>Sotsiaalministri vastus: Punkt 13 – Aruandes nimetatud objekt asukohaga Kohtla-Järve 10 on Tervisekaitseinspeksiooni bilansis arvel olnud ühe objektina, kusjuures sisuliselt on tegemist kahe majaga (maju ühendas galerii). 2006. aastal galerii lammutati ja hoone osad lahutati omavahel. Alates 01.01.2007 on nimetatud majad eraldi objektidena arvel Tervisekaitseinspeksiooni bilansis ja vastavalt sellele on ka objekt ümber klassifitseeritud (põhivara objekt müügiks) Põhivara enam ei amortiseerita. Objekti müük on vormistamisel.</p> <p>Punkt 14 – Ebakorrektselt kajastatud ettemaksu arvel soetatud põhivara on Tervisekaitseinspeksiooni bilansis arvel alates 2007. a I kvartalist.</p> <p>Punkt 15 – Tervisekaitseinspeksiooni riigilõivude kohta toodud märkusele on selgitused esitatud auditi käigus. Tervisekaitseinspeksioon on 26.06.2007. a välja andnud peadirektori käskkirja, mille alusel viiakse läbi toidukäitlemiskohtadest saadaolevad riigilõivunõuete inventeerimine. Vastavalt selle inventuuri tulemustele antakse saadaolevad riigilõivud üle Veterinaar- ja Toiduametile, kes alates 01.07.2007. a hakkab tegelema toidukäitlemiskohtade järelevalvaga. Tervisekaitseinspeksioon alates 01.07.2007. a enam riigilõivudega ei tegele.</p> <p>Punktid 16–17 – Tervise Arengu Instituut arvestab tehtud märkustega oma arvestuse korrastamisel.</p> <p>Punkt 18 – Puhkusetasude arvestuse osas on vastavad märkused aluseks võetud arvestuse korrastamisel.</p> <p>Punkt 19 – Oleme nõus, et enim tahab sisekontrolli süsteem parandamist Tervise Arengu Instituudis. Üheks põhjuseks on hetkel instituuti juhtiva Toomas Veidebaumi suur koormus ja tegevuste killustumine kahe olulise valdkonna vahel. Lisaks instituudi direktori rollile on ta põhikohaga teadusdirektori ametikohal. Tänapäevaks on läbi viidud konkurss ja sõlmitud tööleping uue asutuse juhiga, kes asub ametisse 2008. aasta jaanuaris. Üheks uue juhi ülesandeks on toimiva sisekontrollisüsteemi väljatöötamine ja rakendamine. Samuti on põhimõtteliselt otsustatud ravimite arvestuse osaline välja viimine Tervisekaitseinspeksiooni, mis võimaldab instituudil paremini keskenduda</p>

Riigikontrolli soovitused	Sotsiaalministri vastus
<p>Riigieelarve raha kasutamine</p> <p>28. Tugevdada kontrolli riigieelarves ettenähtud raha sihipärase kasutamise üle ja tagada riigituludesse ülekandmisele kuuluvad rahad kantakse üle õigeaegselt ja täies mahus. (p-d 21-27)</p>	<p>ennetusprogrammide elluviimisele ja teadustegevusele.</p> <p>Punkt 21 – Terviseuuring 2006 on üks peamisi ja kõige suurema ulatusega uuringuid, mis aastatel 2006–2007 Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas ellu viiakse. Kahjuks on selle tehniline teostamine osutunud keerukamaks, kui esialgu eeldasime. Esimene riigihange uuringu läbiviimiseks luhtus, kuna ei esitatud ühtegi pakkumist. Praegused partnerid leiti läbi teise hanke, mis viidi läbi läbirääkimistega välja kuulutamiseteta hankena. Rohkem huvilisi, kui praegused partnerid, antud tööde läbiviimiseks ei leitud. Sellest tulenes tööde hiline alustamine. Osaliselt küsitluse keerukuse ja rahvastikuregistri aadresside vigade tõttu osutus küsitlusprotseduur ja sellega seoses ka 2006. aasta küsitlusmahu täitmine aeganõudvamaks esialgu planeeritust. Samade partneritega jätkati ka 2007. aastal, kuna rohkem pakkujaid ei olnud. Üleval oli ka oht, et seoses probleemidega tuleb uuring katkestada. Sellega oleks riigile tekitatud oluline kahju nii saamata jäänud andmete osas kui ka rahaliselt. Vastavalt laekumata ankeetide proportsioonile kehtestati 2007. aasta aprillis mõlemale lepingu partnerile leppetrahv. Ettemaksud olid tingitud tulenevalt riigieelarve ja riigikassa nõuete eripärasest, et tagada tööde jätkuv finantseerimine. OÜ Faktum&Ariko lepingus on ettemaks fikseeritud, OÜ Saar Poll maandati ettemaksu risk garantiikirjaga.</p> <p>Punkt 22 – Oleme nõus, et HIV/AIDSi ennetusprogrammi rahade kasutamine välisprojekti kulude katmiseks ei olnud õiguspärane. Selgitame täiendavalt instituudi juhtkonnale võimalust kasutada välisabi sildfinantseerimist. Samas ei ole eeldatavalt riigile tekitatud otsest kahju, kuna antud kulud peaks riigieelarvesse tagasi laekuma käesoleva aasta septembris. HEPRO projekti eesmärk on luua terviklik mudel, mille abil ellu viia jätkusuutlikku tervisepoliitikat kohalikul ja riiklikul tasandil. Antud projekti raames välja töötatud metodoloogiat ja juhendmaterjale hakkavad kasutama kõik omavalitsused kohalike tervise edendamise ja krooniliste ning nakkushaiguste ennetamisega (HIV/AIDS, tuberkuloos) seotud arenguplaanide, strateegiate ja juhendmaterjalide koostamisel.</p> <p>Punkt 23 – Tervisekaitseinspeksioon on nõus, et aruandes toodud puudused esinesid, ning on omalt poolt lubanud tõhustada toimivat sisekontrollisüsteemi ning tagada riigieelarve vahendite õiguspärane kasutamine.</p> <p>Punkt 24 – Rahad olid kandmata jäänud tulenevalt inimlikust eksitusest.</p> <p>Punktid 25 – 27 - Alates 01.01.2007. a toimub Tervisekaitseinspeksioonis kogu lepingute ja riigihangete alase töö järkjärguline ümberkorraldamine (riigihangete osas juba rakendatud alates 01.01.2007) ja nende tööloikude koondumine inspeksiooni keskusesse. Nimetatud ümberkorraldusi puudutavate põhimõtete kohta on saadetud tervisekaitsetalitustele 21.05.2007. a kiri nr 1/1-7/850, samuti on 31.mai 2007. aasta Tervisekaitseinspeksiooni peadirektori käskkirjaga reguleeritud kavandatavad muudatused. Pakkumiste ja riigihangete dokumentatsiooniga hakkab keskuses, vastavalt uuele kinnitatud struktuurile, tegelema peaspetsialist halduse alal (täiendav ametikoht alates 01.07.2007). Vastav ametikoht kuulub TKI üldosakonna koosseisu ja tema tööd korraldab ning kontrollib üldosakonna juhataja. Samuti on plaanis oluliselt täiustada sisekontrolli süsteemi riigihangete valdkonnas, et kõik Tervisekaitseinspeksioonis tehtud rendilepingud oleksid ka oma sisult kasutusrendi lepingud. Tugevdatakse järelevalvet riigihanke deklaratsioonide õigeaegse esitamise üle.</p> <p>Omalt poolt loodame jätkuvalt, et Rahandusministeerium leiab võimaluse rendilepinguid puudutavate regulatsioonide täpsustamiseks.</p>
<p>Riigieelarve raha kasutamine</p> <p>31. Rakendada meetmed, et parandada ravimite ja vaktsiinide vajaliku hulga kindlakstegemist, ning leppida nende ostmiseks sõlmivatates lepingutes kokku tingimused, mis tagavad riigieelarve raha võimalikult säästliku kasutamise. (p-d 29-30)</p>	<p>Punktid 29–31 ja 45–46 – Oleme nõus, et ravimite soetamisega kaasneb risk, et osa hangitud kogusest aegub enne selle kasutamist. Oleme rakendanud meetmeid ennetamiseks sellise olukorra tekkimist, kuid kahjuks päris nullini seda viia ei ole võimalik, kuna ravimite vajadus sõltub mitmetest asjaoludest. Näiteks ei ole täiesti üheselt ette prognoositavaid haigusjuhtumite arv, määratavad raviskeemid ja nende muudatused, samuti on olnud ravimifirmade praktika aegunud partiide väljavahetamisel erinev.</p> <p>Teie poolt välja toodud juhtumitel mõjutasid ravimite vajaduse muutust ja sellest tulenevat aegumist samuti eelnimetatud asjaolud. Näiteks Norviri vajadus muutus, kuna ootamatult leidis hankija võimaluse aegunud ravimid välja vahetada, mistõttu langes ära vajadus täiendavalt hangitud ravimite järele. Reyataz kapslite puhul määrati planeeritud hulk patsiente vastavale raviskeemile hiljem kui oli hanke aluseks esitatud andmed jne.</p> <p>Lasteravimite osas viidi 2006. aastal hankeid läbi infektsionistide poolt edastatud andmete põhjal, mis suures osas lähtusid maksimumvajadustest. Täna oleme</p>

Riigikontrolli soovitus	Sotsiaalministri vastus
	<p>ARV aruandlusse viinud eraldi rea igakuiselt ravil olevate laste arvu tuvastamiseks, et edaspidi lasteravimite hangete puhul võimalikult täpsete prognooside kohaselt hankida. Mis puudutab konkreetselt Viracepti, siis on tõenäoline, et tootja poolt ravimi tagasikutsumise tõttu turult ravim tagastatakse tootjale. Sellisel juhul ei ole me sunnitud ravimit maha kandma. Kaletra suspensiooni puhul näitavad meie spetsialistide arvutused, et oht aegumiseks on praktiliselt olematu. Ainukeseks ohuks on ravil olevate laste arvu vähenemine, mida meie üheselt prognoosida ega mõjutada ei saa.</p> <p>Toodud näide aegunud ravimite väljastamise kohta on ka meie jaoks halvaks uudiseks, millest me teadlikud ei olnud. Antud tegevus toimus meie partnerite poolt omaalgatuslikult ja ei ole mitte mingil juhul lubatud. Hetkel kehtiv leping ravimite hoiustamiseks kehtib kuni septembrini 2007. Uue lepingu sõlmimisel või mingi alternatiivlahenduse kasutamisele võtmisel arvestame vajadusega üheselt fikseerida ravimite väljastamise kord ja meetmed, mis välistaks selliste juhtumite kordumise.</p> <p>Tuginevalt saadud kogemustele oleme edaspidi kasutanud ravimite hankelepingutes klausleid „..... juhul, kui aegumistähtaja lõpuks jääb ravimit kasutamata, tuleb see välja vahetada parema aegumistähtajaga ravim vastu”. Samuti oleme uute ravimite lisamisel hankeplaani ning hangete läbiviimisel hakanud arvestama ARV ravimite pikka ülemineku perioodi, kuna uued ravimid lisatakse eeskätt erandlikeks juhtudeks, mis jõuavad ravile alles teatud perioodi möödumisel (st et kohe peale hanget ei ole prognoositud ravisaajad olemas, vaid need tulevad konstantselt aja jooksul). 2006 aasta aprillist viisime sisse täiendava aruandluse. Iga ravikeskus edastab jooksva kuu lõpukuupäeva seisuga ravimite kulu ning ravisaajate arvud. See võimaldab näha ajas muutuvaid dünaamikaid nii ravimite kulus kui ka patsientide arvudes, et hangete planeerimine ei põhineks üksnes infektsionistide kogemuslikel teadmistel, vaid konkreetsel statistikal.</p> <p>Hankeplaanidesse toodi sisse eraldi read raviskeemide protsentuaalse jaotumisega ning potentsiaalsete ravisaajate arvudega, mille kinnitasid kõik komisjoni liikmed, k.a. kõigi keskuste infektsionistid. Koos aruandluse ja täpsete hankeplaanidega on igakuiselt jälgitav, kas prognoosid peavad paika või on seal teatavaid hälbeid, mistõttu saab kiiresti reageerida nende välja selgitamiseks. See on aga ülioluline, kuna arvestada tuleb sellega, et hangete kogused arvestatakse vastavalt raviskeemide protsentuaalsele jaotumisele ning kui infektsionistid nendest numbritest kinni ei pea, jääb hangitud kogusest kas väheks (tuleb teha kiireid hankeid nagu seda juhtus 2006 aasta alguses) või ravim aegub enne kasutusele võtmist (mida on näha ka Teie poolt välja toodud juhtumitest).</p> <p>Oleme kindlad, et HIV/AIDSi ravimite hangete planeerimisse sisse viidud uued olulised põhimõtted muudavad kogu prognoosimise ning hangete planeerimise oluliselt täpsemaks ja reaalsele olukorrale vastavaks.</p> <p>Aruandes toodud järeldused vaktsiinide hangete kohta põhinevad ühele konkreetsele hankele, mille korraldas Tervisekaitseinspektsioon. Vajadus antud vaktsiini järele langes ära seoses immuniseerimiskava muutmisega juulis 2005, mille alusel võeti laste vaktsineerimisel kasutusele uus DTwP+Hib liitvaktsiin.</p> <p>Oleme seisukohal, et Teie poolt antud hinnang vaktsiinide osas ei vasta tegelikule olukorrale, kuna vaktsiinide hankeplaani koostamisel on ministeeriumis toetatud väga täpsetele Statistikaameti andmetele/prognoosidele laste sündide osas. 2006. aastal koostati hankeplaani aluseks olevad prognoosid inspektsiooni ja ministeeriumi koostöös. 2007. aastast on olnud kaasatud hankeplaani kinnitamisesse terve immuniseerimise ekspertkomisjon ning tuginevalt olemasolevale kogemusele julgeme väita, et hanked on läinud seni suures osas plaanipäraselt.</p>
<p>Riigihangete seaduse järgimine</p> <p>38. Nõuda valitsemisala asutustelt, et ministeeriumile esitatakse kindlaksmääratud tähtaegadeks kaupade ja teenuste ostmise vajadusest lähtuvad hankeplaanid (koos hankemenetluse liigi näitamise ja ministeeriumil jälgida nende täitmist. See tagab kõigi riigihangete nõuetekohase ja õigeaegse korraldamise. (p-d 32-37)</p>	<p>Punktid 32–38 – Asutused on arvestanud toodud märkustega 2007. aasta hankeplaanide väljatöötamisel. Näiteks kinnitati Sotsiaalkindlustusameti peadirektori käskkirjaga 15.12.2006. a riigihankeplaan 2007. aastaks, milles on kirjas ka hange kontoritehnika toonerite ja tintide ostmiseks. Kahjuks esimene läbi viidud hange luhtus, kuid teise hanke tulemusena ollakse täna jõudnud lepingu sõlmimiseni. Vältimaks edaspidi puuduseid riigihangete korraldamisel kinnitati Sotsiaalkindlustusameti peadirektori 30.05.2007. a käskkirjaga abinõud Sotsiaalministeeriumi auditi lõppaurandes esitatud soovitude täitmiseks (täpsustatakse kinnitatud riigihangete läbiviimise korda). Tervise Arengu Instituudis muudeti varade ja teenuste ostmise protseduuri, millega ühtlasi täpsustati riigihanke deklaratsioonide esitamise ja hankeplaanide koostamise korda.</p> <p>Peame oluliseks riigihangete seaduse nõuete järgimist. Kindlasti võib teatavat segadust tekkida uue seaduse rakendamisest, kuid usume, et asutused suudavad</p>

Riigikontrolli soovitused	Sotsiaalministri vastus
	<p>sellega kaasnevad muudatused omandada ja vastavalt ümber kujundada oma protseduurid. Sotsiaalministeeriumis on koostatud ja kinnitamisel uus riigihangete regulatsioon, mis vastab kehtivale seadusele. Edastame nimetatud dokumendi allasutustele, et nad saaks tugineda oma asutuste riigihangete korra kehtestamisel ministeeriumi näitele. Lauskontrolli nõuete täitmise üle ministeerium ei suuda tagada ning leiame, et see ei ole ka õigustatud. Toimiva sisekontrollisüsteemi peab tagama asutuse juht tagades tegevuste piisava reguleerituse, konkreetsete vastutajate määramise ja kontrolli nõuete täitmise üle.</p>
<p>Riigivaraseaduse järgimine</p> <p>44.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kohustada Tervise Arengu Instituudi direktorit alustama üürnikega läbirääkimisi sõlmitud üürilepingute tingimuste muutmiseks; sõlmima kõigi riigivara kasutada andmise juhtude korral lepingud; nõudma tagasi eraisikule kasutada antud vara ja otsustada isiku vastutus, kelle süül ei nõutud riigivara tähtaegset tagastamist. ▪ Tagada riigivararegistris olevate andmete õigsus. (p-d 39-43) 	<p>Punkt 39 – Teeme Tervise Arengu Instituudile ülesandeks asuda rentnikega läbirääkimistele võimalikuks rendihinna tõstmiseks. Vähetöenäoliseks peame tootlustust korraldava Toiduteenistuse OÜ hinna muutmist, kuna turul puudub huvi selliste suhteliselt piiratud kasutajate arvuga tootlustuskohtade rentimiseks. Praegune rentnik sai ruumid kasutusse läbi avaliku enampakkumise, kuhu laekus ainult üks pakkumine.</p> <p>Punkt 40 – Tegemist on 16. detsembril 1998. aastal Sotsiaalministeeriumi ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku vahel sõlmitud lepinguga. Hoone osa kasutaja on algselt tasunud hoone ülevõtmisel üleval olnud võlad ja teostanud mahuka investeeringute kava. Hetkel on tegemist kaasaegsel tasemel hoolekandeaasutusega. Pikaajaline leping sõlmiti, et anda teisele poolele kindlus investeeringute tasuvusest ja asutuse jätkusuutlikust tegutsemisest.</p> <p>Punkt 41 – Teeme Tervise Arengu Instituudile ülesandeks sõlmida puuduvad lepingud.</p> <p>Punkt 42 – Käesolevaks hetkeks on nimetatud leping eraisikuga lõpetatud ning lepingu esemeks olevate asjade kasutusõigus on lepinguga üle antud TTÜ Kliinilise Meditsiini Instituudile.</p> <p>Punkt 43 – Riigivararegistrisse on olulises osas parandused sisse viidud.</p> <p>Riigikontrolli kommentaar p 40 kohta: Riigikontroll jääb oma arvamuse juurde, et lepingut sõlmides rikuti riigivara seadust, sest 20.03.1995. a jõustunud riigivara seadus lubab ruume kasutusse anda kuni 10 aastaks ning mitteeluruumide rentimise tähtajaga üle 5 aasta otsustab Vabariigi Valitsus.</p>
<p>Toimiva sisekontrollisüsteemi tagamine</p> <p>50.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kohustada Tervise Arengu Instituudi direktorit läbi vaatama ning täiendama ravimite hoidjaga sõlmitud lepingut ning tagama lepingu täitmise jälgimine. ▪ Nõuda ebaseaduslikult makstud tasud tagasi koos maksudega. (p-d 45-49) 	<p>Punktid 47 – 48 – Oleme nõus, et tehtud tehingud ei ole vormistatud kooskõlas õigusaktide ja hea tavaga. Käesoleval hetkel tegeleme toodud faktidega seotud täpsemate asjaolude väljaselgitamisega. Esialgsete hinnangute kohaselt esitame vähemalt endisele Eesti Kardioloogia Instituudi direktorile nõude summade hüvitamiseks. Tervise Arengu Instituudi puhul leiame, et antud lisatasu maksmine oli sisuliselt põhjendatud, kuna hetkel asutuse direktori kohustusi täitval teadusdirektoril tekkisid täiendavad tööülesanded seoses haigestunud asutuse juhi poolt algatatud projektidega, mis ei kuulunud tema põhitöö hulka. Teeme lõpliku otsuse peale kõigi asjaolude välja selgitamist ja nende juriidilise analüüsi läbi viimist. Eraldi võtame ministeeriumi poolt jälgimise alla Tervise Arengu Instituudi tegevused auditi aruandes toodud puuduste likvideerimisel. Olukorra olulises osas paranemisele loodame hiljemalt 2008. aasta esimesel poolel, kui instituudi uus direktor on asunud ametisse ja saab anda omapoolse panuse kogu asutuse paremaks toimimiseks.</p>

Ülevaade Sotsiaalministeeriumist

Sotsiaalministeeriumi finantsolukorra ning majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutavad minister Maret Maripuu ja kantsler Maarja Mändmaa. Kuni 05.04.2007. a oli sotsiaalminister Jaak Aab.

Ministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste igapäevast raamatupidamise korraldamist koordineerivad ministeeriumi finantsjuht Marelle Erlenheim ja pearaamatupidaja Tiina Tammer.

Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas olid 2006. a lõpu seisuga Ravimiamet, Sotsiaalkindlustusamet, Tervishoiuamet, Tööturuamet, Tervisekaitseinspeksioon, Tööinspeksioon, Tervise Arengu Instituut, Riikliku Lepitaja Kantselei, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, Eesti Meditsiiniraamatukogu, Illuka Varjupaigataotlejate Vastuvõtukeskus, Kemikaalide Teabekeskus, Eesti Kardioloogia Instituut. 2006. aastal alustati ümberkorraldusi Kardioloogia Instituudis ja Eesti Meditsiiniraamatukogus. Vabariigi Valitsuse 21.12.2006. a korralduse kohaselt lõpetati Kardioloogia Instituudi tegevus 28. veebruaril 2007. Asutuse varad ning nendega kaasnevad õigused ja kohustused anti üle Tallinna Tehnikaülikooli Tehnopargile. Sotsiaalministri 29.01.2007.a määruse kohaselt lõpetati 12. aprillist 2007 Eesti Meditsiiniraamatukogu tegevus. Raamatukogu funktsioonid ja varad ning nendega seotud õigused ja kohustused anti üle Tallinna Ülikooli Akadeemilisele Raamatukogule.

Sotsiaalministeeriumi valitseva mõju alla kuuluvad järgmised riigi asutatud sihtasutused ja üks riigi äriühing: SA Eesti Puuetega Inimeste Fond, SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla, SA Tartu Ülikooli Kliinikum, SA Tartu Kiirabi, SA Sillamäe Narkorehabilitatsioonikeskus, SA Viljandi Haigla, SA Eesti Geenivaramu, SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus, Eesti E-tervise SA ja AS Medis.

31.12.2006. a seisuga oli Sotsiaalministeeriumi valitsemisala bilansimaht 7,455 miljardit krooni. Võrreldes 2005. aastaga suurenes bilansimaht 1,097 miljardit krooni ehk 17,3%. Valitsemisala 2006. a eelarve täitmine oli 26,318 miljardit krooni ja see suurenes 2005. aastaga võrreldes 4,226 miljardi ehk 19,1% võrra.

Sotsiaalministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsust kinnitasid oma allkirjaga minister ja kantsler.

Auditi iseloomustus

Riigieelarve seaduse järgi peab Riigikontroll andma hinnangu riigi 2006. aasta majandusaasta koondaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele.

Auditi eesmärk

Auditi eesmärgiks on anda hinnang riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste Sotsiaalministeeriumi aastaaruande näitajate ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkuse kohta. Lisaks hinnangutele toodi välja kontrollitud valdkondades raamatupidamises parandamata vead, olulisemad tähelepanekud raamatupidamiskorralduse, tehingute seaduslikkuse ja sisekontrollisüsteemi kohta. Auditi eesmärgiks ei ole anda hinnangut ministeeriumi raamatupidamise aruandele tervikuna ja kõikidele tehingutele. Riigieelarve seaduse kohaselt on see ministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku ülesandeks.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Kontrollitavatele tehinguklassidele hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:

- varad, kohustused ja majandustehingud on aruannetes kajastatud täielikult ja aritmeetiliselt õigesti ning avalikustatud ja klassifitseeritud arusaadavalt;

- varad ja kohustused on tegelikult olemas, kuuluvad Sotsiaalministeeriumile ja on näidatud õiges väärtuses;
- majandustehingud on aruandeperioodil tegelikult toimunud ja kajastatud õiges perioodis;
- majandustehingud on olulises osas kooskõlas tähtsamate asjakohastes regulatsioonides sisalduvate nõuetega.

Hinnangu andmisel tehingute seaduslikkusele kinnitab Riigikontroll, et kontrollitud tehingud on sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaelarve seadusest. Lisaks hinnati, kas valimisse langenud majandustehingud on kooskõlas riigihangete seaduse, riigivaraseaduse jt olulisemate õigusaktide nõuetega.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Riigikontroll auditeeris Sotsiaalministeeriumis riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulisi tehinguklasse, mille saldod 2006. a lõpu seisuga on esitatud alljärgnevas tabelis.

Tabel. Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulised Sotsiaalministeeriumi raamatupidamise aastaaruande kirjeid ja saldod

Tehinguklassi nimetus	Tehinguklassi saldo SOMi valitsemisala 2006. a konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes (kr)	Auditeeritud asutus	Auditeeritud asutuste tehinguklassi saldod kokku 31.12.2006. a seisuga (kr)
Raha ja pangakontod	9 933 257	Tervise Arengu Instituut	9 895 606
Muud nõuded ja ettemaksud	236 726 125	Sotsiaalkindlustusamet Tervise Arengu Instituut Ravimiamet	160 454 213
Varud	35 954 031	Tervisekaitseinspeksioon, Tervise Arengu Instituut	31 476 219
Osalused konsolideerimisgrupis ja sidusüksustes	1 149 055 005	Sotsiaalministeerium	1 149 055 005
Materiaalne põhivara	406 502 155	Sotsiaalministeerium, Tervisekaitseinspeksioon, Sotsiaalkindlustusamet, Tervise Arengu Instituut	281 564 466
Võlad töövõtjatele	18 831 137	Sotsiaalministeerium Tervisekaitseinspeksioon Tervise Arengu Instituut Tööturuamet	12 536 021
Lühiajalised eraldised	187 209 454	Sotsiaalkindlustusamet	187 209 456
Pikaajalised eraldised	7 107 582 116	Sotsiaalkindlustusamet	7 107 582 336
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	11 979 954 544	Sotsiaalkindlustusamet	11 979 954 176
Riigilõivud	9 108 574	Tervisekaitseinspeksioon, Ravimiamet	8 759 500
Tulud majandustegevusest	66 436 442	Tervisekaitseinspeksioon, Tervise Arengu Instituut, Ravimiamet	46 767 607
Saadud toetused	197 890 430	Sotsiaalministeerium Tööturuamet Tervise Arengu Instituut	196 676 388
Muud tulud	15 129 674	Sotsiaalministeerium Tervisekaitseinspeksioon	8 077 305

Sotsiaaltoetused	16 737 612 167	Sotsiaalkindlustusamet, Tervise Arengu Instituut	16 677 213 162
Tööjõukulud	313 099 117	Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, Sotsiaalministeerium, Tööturuamet, Tervise Arengu Instituut Eesti Meditsiiniraamatukogu, Eesti Kardioloogia Instituut	138 538 794
Majandamiskulud	670 285 920	Tervishoiuamet, Sotsiaalkindlustusamet Tervise Arengu Instituut	381 823 404

Sotsiaalministeeriumi 2006. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande hinnangu andmiseks andsid Sotsiaalkindlustusametis, Tervisekaitseinspeksioonis ja Tervise Arengu Instituudis siseauditi eest vastutavad isikud hinnangu majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta, ministeeriumi siseaudiitorid tegid kontrollitoiminguid Sotsiaalministeeriumis, Sotsiaalkindlustusametis, Tervishoiuametis, Ravimiametis, Tervise Arengu Instituudis, Tööinspeksioonis, Meditsiiniraamatukogus ja Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuses. Tööturuameti 2006. a raamatupidamise aastaaruannet auditeeris Audiitorbüroo ELSS AS.

Avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja riigi asutatud eraõiguslike sihtasutuste ja riigi äriühingu kohta andsid vannutatud audiitorid märkusteta järeldusotsuse.

Sotsiaalministeeriumis, Sotsiaalkindlustusametis, Tervisekaitseinspeksioonis, Tervise Arengu Instituudis, Tervishoiuametis ja Ravimiametis tegi Riigikontroll täiendavaid kontrollitoiminguid, et veenduda, kas raamatupidamise aruande hinnangu andmisel saab tugineda siseaudiitorite tehtud tööle. Kontrollitoimingute tulemusena täheldas Riigikontroll siseaudiitorite töös küll mõningaid puudusi, kuid jõudis siiski arvamusele, et riigi majandusaasta koondaruande hinnangu andmisel saab tugineda siseaudiitorite ning siseauditi eest vastutava isiku hinnangutele.

Audit sooritati kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Audit käigus kontrolliti väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruannetes ja eelarve täitmise aruannetes esitatud näitajad. Audit hõlmas arvestuspõhimõtete analüüsi ja majandustehingute õiguspärasuse kontrolli.

Audit tugines algdokumentatsiooni kontrollile, analüütilistele kontrollitoimingutele, sisekontrolli süsteemi toimivuse kontrollimisele ja sise- ning välisaudiitorite tööle. Audititeavet kogudes küsitleti raamatupidajaid ja siseaudiitoreid; tutvuti asutusesiseste kordadega, kontrolliti sise- ja välisaudiitorite tööpabereid ja aruandeid.

Riigikontrolli sooritatud audititoimingud annavad põhjendatud aluse arvamuse avaldamiseks riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste Sotsiaalministeeriumi aastaaruande näitajate ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkuse kohta.

Auditi lõpetamise aeg

Audit lõpetati 2007. aasta juunis.

Auditi meeskond:

Auditi meeskonda kuulusid auditijuht Sale Ajalik, vanemaudiitorid Katrin Eller ja Svetlana Rõbakova.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on OSIII-2-1.4/07/60.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemad auditid Sotsiaalministeeriumis

24.07.2006 - Sotsiaalministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse audit riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

15.08.2005 - Sotsiaalministeeriumi valitsemisala 2004. aasta raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus

31.08.2004 - Riigikontrolli arvamus Sotsiaalministeeriumi kui üksikasutuse 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta

09.08.2004 - Tööturuameti ja tema kohalike asutuste majandustegevus 2003. aastal

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee